

Životní příběh a etnologie – 11. 5. 2016

Paměť a oral history

- bádání o paměti – boom od 80. let 20. století
- individuální / biografická / autobiografická paměť vs. kolektivní / sociální paměť – Maurice Halbwachs – sociální rámce paměti
- komunikativní a kulturní paměť – 2 složky kolektivní paměti (Jan Assmann)
- official memory – popular/vernacular memory – countermemory
- „false memories“ (falešné vzpomínky)
- „flashbulb memories“
- manipulace s kolektivní pamětí (instrumentalizace paměti)
- vliv médií na vytváření kolektivní paměti
- Jak paměť funguje? – využívání psychologických výzkumů, výzkumů zabývajících se fungováním mozku – engram není to samé jako paměť! – každodenní vs. jedinečné události, emoce, trauma, vzpomínky na fyzické vjemy, ženy vs. muži (vliv genderu), stárnutí a paměť; vzpomínky na jádro, hlavní myšlenku události zůstávají, i když okrajové informace mizí, lépe se udržují v paměti: události s osobní účastí než události „z druhé ruky“, události s vysokou mírou emočního zaujetí, atypické události než typické, rutinní.

Etika a oral history

- „tradiční“ – Immanuel Kant (kategorický imperativ)
- ovlivněná postmoderní feministickou filozofií – kontextuální pojetí
- etické problémy a dilemata – při plánování výzkumu, jeho provádění, vyhodnocování a publikování, archivování dat

Texty pro referáty z hodiny:

- Welzer, Harald: Das Interview als Artefakt. Zur Kritik der Zeitzeugenforschung. BIOS 13, 2000, s. 51-63.
- Portelli, Alessandro: The Death of Luigi Trastulli: Memory and the Event.
- Fine, G. A. (1994): Ten lies of ethnography: moral dilemmas of field research. Journal of Contemporary Ethnography 22: 3: 267–294.

Povinná literatura:

- ŠVARŤÍČKOVÁ-SLABÁKOVÁ, Radmila (2014): Orální historie a paměťová studia: diverzita či konvergence? In: Theatrum historiae 14 (2014), s. 69-78.
- KUSÁ, Zuzana (1995): Problém pravdivosti informácií v životopisných rozprávaniach. In: <<http://members.chello.sk/zuzakusa/pravdivo.htm>> (přístup 9. 5. 2016).

Doplňková literatura:

- ASSMANN, Jan (2001): Kultura a paměť: písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku. Praha: Prostor.

- BURKE, Peter (2006): Historie jako sociální paměť. In: Burke, Peter: Variety kulturních dějin. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, s. 50–66.
- ERLI, Astrid (2005): Kollektives Gedächtnis und Erinnerungskulturen. Eine Einführung. Stuttgart: Metzler.
- ERLI, Astrid – NÜNNING, Ansgar (2008): Cultural memory studies. An international and interdisciplinary handbook. Berlin: de Gruyter.
- FERENCOVÁ, Michaela. – NOSKOVÁ, Jana (2009): K otázce studia tématu paměti a města. In: Ferencová, M. – Nosková, J. a kol.: Paměť města. Obraz města, veřejné komemorace a historické zlomy v 19.–21. století. Brno: Etnologický ústav AV ČR, v.v.i., Statutární město Brno – Archiv města Brna, Ústav etnologie SAV, s. 11–40.
- HALBWACHS, Maurice (2009): Kolektivní paměť. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Le GOFF, Jaques (2007): Paměť a dějiny. Praha: Argo.
- MOLLER, Sabine: Erinnerung und Gedächtnis. Dostupné z: https://docupedia.de/zg/Erinnerung_und_Ged%C3%A4chtnis (přístup 9. 5. 2016).
- NORA, Pierre (1998): Mezi pamětí a historií. Problematika míst. In: Cahiers du CeFreS 13: 7–31.
- OLICK, Jeffrey K. (1999): Collective Memory. The Two Cultures. Sociological Theory 17: 3: 333–348.
- VOLBRACHTOVÁ, Libuše (1994): Kulturní paměť, historické vědomí a kolektivní paměť v procesu interpretace vzpomínek. Český lid 81: 285–294.
- WELZER, Harald – MOLLER, Sabine – TSCHUGGNALL, Karoline (2010): „Můj děda nebyl nácek.“ Nacismus a holocaust v rodinné paměti. Praha: Argo.

- Biograf č. 35, 2004 – číslo věnované problematice etiky v kvalitativním výzkumu
- LEH, Almut (2000): Forschungsethische Probleme in der Zeitzeugenforschung. BIOS 13: 64–76.
- Národopisný věstník XXXI (73), 2, 2014 – monotematické číslo Národopisného věstníku s příspěvky z workshopu Etika a etnologie